

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm Privilegiorum Regularivm In Commvni

Pedro <de los Angeles>

Coloniæ Agrippinæ, 1681

Sectio II. De amissione Privilegii per non usum, usum contrariu[m], & per abusum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61715](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61715)

coram ipso; protestando nolle se amplius illud munus exercere, sed omnino renuntiare tali facultati. Si postea poenitentia ductus spontè, vel ex obedientia sui Prælati, velle: ad tale munus voluntarie redire, potest: Quia illa non fuit perfecta renuntiatio, cum desideretur acceptatio Episcopi, vel Papæ, qui talem facultatem concessit.

SECTIO II.

De amissione Privilegij per non usum, usum contrarium, & per abusum.

EX varietate opinionum, non levis confusio invenitur in præsentî difficultate, ideo ut claritate desideratâ procedamus, aliqua prænotari oportet.

II6. 1. *Primum*, esse certissimum posse per non usum, & per usum contrarium, perire privilegium, si omnia requisita ad sînt, sic communiter Doctores, & constat ex clausula, quæ apponi solet in Bullis, videlicet: *Quatenus sunt in usu, vel dummodo sint in usu.*

II7. 2. *Secundum*, privilegium posse deperdi per non usum, seu per usum contrarium, ex duplici capite, vel quia non usus includit virtuales, & tacitam renuntiationem, vel quia intercessit sufficiens tempus ad præscriptionem requisitum.

II8. 3. *Tertium*, non usum sumi *negativè*, *privative*, & *contrariè*. *Negativè*, quando privilegiatus cessavit ab omni actu privilegij, absque alio respectu. *Privativè*, quando privilegiatus sciens, & volens, & data occasione, non utitur privilegio. *Contrariè*, quando facit actum contrarium privilegio sibi concessio, v. g. solvendo decimas, à quibus exemptus erat.

II9. 4. *Quartum*, privilegium non amitti aliquo ex tribus modis assignatis, si non adsit scientia, seu notitia privilegij, vel deficiat occasio illo utendi, vel si adsit occa-

sio, se obtulit impedimentum utendi, vel denique, si deficiat libertas in privilegiato, quia si invitatus fecit, nihil ei nocet, sic communiter Doctores.

5. Quintum: tempus requisitum ad præscriptionem esse computandum à primo non usu, seu ab ultimo tempore, in quo quis cessavit ab usu privilegij, ut docet Suar. cum multis lib. 8. cap. 34. insuper tempus ad præscribendum non esse uniforme respectu omnium. Nam ad præscribendum contra laicos, & privatas personas, sufficit tempus decem annorum, & præcisè in præjudicialibus, sic omnes Juristæ in l. 1. ff. de nundinis impetratis à Principe, non utendo, qui meruit decennij tempore amittere; tenent, etiam omnes Canonistæ in Cap. cum accessissent, de const. quamvis Pelizar. Tract. 7. tom. 2. cap. 1. sect. 5. num. 110. dicat hoc esse speciale in privilegio nundinarum; quippè quod solet concedi hac conditione, ut per non usum decennij amittatur; quod non debet extendi ad alia privilegia, quibus non inest talis conditio, sed in hoc Juristæ consulantur.

6. Ad præscribendum verò contra Communitates, Universitates, Ecclesias, & Collegia debent intervenire triginta anni, juxta Alexandrum III. in Cap. si de terra, de privileg. sed juxta Innocent. III. in Cap. accedentibus, de privileg. desiderantur quadraginta anni, & hoc in praxi servatur, ait Donatus Tract. 12. quest. 9. num. 5. Ad præscribendum autem contra Ecclesiam Romanam, in spectantibus, primò, & principaliter, non autem secundariò ad illam, tempus centum annorum est necessarium, habetur in quest. 16. Cap. nemo, juncta 3. gloss. in Cap. ad audientiam, de præscriptionibus; quapropter ait Donatus.

120
tus: Omnia pertinentia immediatè ad dispositionem Papæ, & Ecclesiæ Lateranensis, ejusque res gaudent isto privilegio, ut notat Joannes Andreas *regula scienti, lib. 6. cum Silvestro quæst. 7. & alijs*; quod privilegium extendit *Paulus IV. pro Monasterio S. Pauli extra muros.*

122. 7. Denique ut Regulares amittant sua privilegia præscriptione temporis, præsupposito non usu privativo, vel usu contrario (quia per non usum merè negativum nunquam amittuntur, ut dicemus *infra*) juxta jus commune desiderantur 40. anni, *Cap. volumus 2. 16. quæst. 4. & ibi Doctores.* Sed ex privilegio *Eugenij IV. concessio Patribus Benedictinis Vallisoletanis, anno 1434. septimo Kalendas Martij, ut videre est in lib. privileg. dicti Ordinis, desiderantur 60. anni.* Idem concessit *Carmaldulensibus Leo X. teste Confect. tit. 12. cap. 1. & Peregrin. in introduct. §. 4.* sed plus hunc favorem extendit *Paulus III. Const. incip. Benignitas, & est 15. in Bullario novo Romano, ubi concedit ipsis Benedictinis, ut non nisi per spatium centum annorum deperdant privilegia; sic Bordon. quæst. 41. num. 122. & Pelizarius quæst. 8. num. 113. & Pius IV. anno 1507. pridie Idus Junij, concessit Congregationi Montis Oliveti, quod sicut contra Romanam Ecclesiam, non nisi centenaria currit præscriptio, ita quoque respectu dictæ Congregationis, habetur in lib. privileg. S. Benedicti Romæ impresso anno 1589. pag. 802. videatur Rodrig. Tom. 3. quæst. 35. art. 2. ubi refert aliam amplissimam concessionem, factam ipsis Benedictinis, ab ipso *Eugenio IV. in qua concedit, ne contra dictorum Patrum privilegia, ullo modo possit præscribi, & adducit Bullam in suo Bullario, & est 9. in ordine;**

sic *Portel de dubijs Regular. verb. Privilegium, n. 4. in addit. Diana 3. part. tract. 2. resolut. 8. Joann de la Cruz. lib. 2. cap. 3. dist. 2. conclus. 2. quod sine dubio (aut Pelizarius) est magnum privilegium; siquidem adhuc durat, estque Bullatum; sed, de usu illius dubitat, quoad forum externum, in quo utique non pauca omitti debent, quæ aliàs in foro conscientie licitè fieri possunt, quod notari debet.*

8. Et quia præfatum privilegium magni ponderis est pro hac materia, & ex illo ab omni anxietate liberari possumus; referam quædam verba illius videnda futurus, si oportuerit, cætera, in Bullario *Rodrig. loco citato; concessit ergo Eugenius IV. Congregationi Benedictinorum S. Justinæ sequentia: Quod si contigerit per aliquem, aut plures actus, contra hujusmodi, aut quacunque alia privilegia, indulta, gratias, immunitates, præfata Congregationi concessa, aut ipsorum aliquid à quocunque, cujusunque conditionis, gradus seu status existat, ex negligentia, vel ignorantia præsentium, vel futurorum, quibus hæc conceduntur, aut alia quavis causa, propter quam fuerit aliter attentatum, vel pro tempore observatum ignoranter, vel scienter, nullum tamen præjudicium dictis privilegijs, indultis, gratiis generetur, sed in suo vigore ac robore permaneant; hæc Pontifex.*

9. Quibus prænotatis, dico primò: privilegia merè gratiosa, id est, illa, quæ nulli nocent, neque juri alterius opponuntur, nunquam per non usum, sive negativum, sive privativum deperduntur; etiam exclusis privilegijs relatis, *num. 7. antecedenti.* Ratio est quia neque in jure civili, neque in Canonico, neque in alia lege, reperitur jus, quod det talem efficaciam non

usu, vel quod determinet tempus fundamentum in ipsomet non usu, ut amittantur privilegia; & cum simus in materia odiosa, non debemus alia attendere. Quæ conclusio procedit in utroque foro, sic Merol. Tom. 3. de privileg. disp. 6. cap. 7. cum multis, quos allegat Laiman, lib. 1. trad. 4. cap. 23. num. 20. de privileg. Donat. Trañ. 12. quest. 7. & alij communiter.

125. 10. Unde inferitur, quod privilegia possunt amitti per non usum, solum ex duplici capite, vel ratione prescriptionis, vel ratione tacite renuntiationis, neque excogitabilis est alius modus.

126. 11. Dico secundò, nunquam invenitur tacita renuntiatio in non usu privilegiorum Regularium, sive negativis; sive privativo, & sic nunquam deperduntur, virtute talis renuntiationis. Loquor de privilegijs merè gratiosis, quæ alijs onerosa non sunt, sive juri alterius non nocent. Tum, quia tacita renuntiatio deducitur ex quadam juris interpretatione, quæ locum non habet, nisi in casibus à jure expressis, ut docet Paris. de resig. beneficior. lib. 1. quest. 1. Non usus autem illam non inducit, quando nulli nocet. Privilegium enim, seu lex quæ dat facultatem ad agendum, non necessitat uti privilegio, sed dat privilegiato liberum jus, ut scilicet utatur privilegio cum voluerit. Tum etiam, quia dato, & non concessò, quod privilegia gratiosa Regularium possent per non usum amitti; hoc non potest probari, nec certò sciri, quia privilegia gratiosa, fere omnia exercentur secrete, ut absolutiones, dispensationes, & alia similia. Nam si unus detur, qui non utatur, alius utitur, & si in una Religione, seu Provincia non utuntur, in alijs utentur; sic Rodrig. Tom. 1. quest. 8. art. 4. in fin. Donat. & alij. Unde

benè notant Portel. verb. Privilegium; num. 55. Pelizarius Trañ. 8. cap. 1. sect. 6. quest. 8. num. 114. quod ut privilegium concessum alicui Ordini, non censeatur amissum, sufficit, quod illud sit in usu apud aliquam, seu aliquas Provincias vel Conventus ipsius Ordinis, vel aliorum Ordinum, si participet in privilegijs. Quia licet privilegium deserit per non usum, vel quid simile, etiam in omnibus Provincijs, & Conventibus alicujus Ordinis; si tamen sit in usu apud aliquem alium Ordinem, & ille ordo in hujus privilegijs communicet, poterit talis ordo uti dictò privilegio, non secus ac si de novo ei concederetur, aut nunquam cessaret ab usu; nam quod talis ordo non fuerit usus aliquo ex privilegijs concessis alijs Ordinibus, cum quibus habet communicationem, non obstat, quod possit incipere nunc de novo uti suis privilegijs.

127. 12. Adverte tamen, quod tota hæc doctrina intelligatur de privilegijs affirmativis, id est, quæ aliquid faciendum indulgent, nam de merè negativis, in quibus conceditur facultas non faciendi, quod erat faciendum, & non tangunt jus tertij, nunquam per non usum possunt deperdi, sed potius per non facere observantur, cum eorum usus consistat in non usu rei, quæ sine privilegio debebat fieri.

13. Quæ autem sint privilegia merè favorabilia, diximus disp. 1. sect. 1. 2. & 3. scilicet per totam, videantur ibi dicta ne bis repetantur.

14. Dico tertidò, privilegia onerosa, id est, quæ alicui juri nocent, vel vergunt in damnum tertij; possunt amitti, vel per non usum privativum, vel usum contrarium, si cetera adsint, videlicet legitima prescriptio, vel tacita renuntiatio à jure

præ-

sumpta, & sit scientia privilegij, & libertas omittendi inveniatur; & hoc siue privilegia sint negativa, siue positiva, quia omnes obligationes, ac servitutes, tam reales, quam personales, extinguuntur, si altero jure suo pro temporum occasione, & libere nunquam utente, res obligata decursu legitimi temporis possideatur, & ut libera, usucapiatur à tertio laeso, & hoc ideo, quia hujusmodi privilegia redundant in damnum aliorum; quapropter jura, quae disponunt de amissione per non usum, in similibus locum habent, quatenus in beneficium tertij gravati, impedimentum gravaminis auferunt, quo sublato Dominus re sua liberè utitur, & potitur; ita Suarez *lib. 8. de leg. b. cap. 34. num. 16.* Bonacin. *de leg. disp. 1. q. 3. punct. 8. §. 15. num. 3.* Tamburin. *de jur. Abb. tom. 1. disp. 16. q. 4. num. 3.* & alij. Sit exemplum in illo, qui haberet privilegium celebrandi, v. g. in aliena Ecclesia, seu Capella: iste si datà oportunitate, & sine impedimento, non celebraret per tempus sufficiens ad praescriptionem, amitteret tale privilegium, & posset impediri, vel à Parocho, vel à Domino Capellae, quia admittendo tempus ad praescriptionem requisitum, ex dispositione juris, tollitur gravamen tertij, & perit privilegium.

129. 15. Similiter, si quis ab ordinario emptus per privilegium personale, absque protestatione, & rationabili causa voluntariè se subdat jurisdictioni illius, etiam per unum actum contrarium, saltem profore exteriori amittit privilegium, nisi aliud constare possit, ut jam dico. Ratio est, quia particularis absolutè disponere potest de proprijs bonis, & in tali casu praesumit jus, renuntiare proprio privilegio per actum contrarium, liberè, & abs-

que necessitate admissum: ita Tapia in *Commentarijs ad l. fin. de constitut. Princip. part. 2. cap. 2. num. 7.* Donat. *q. 13.* & constat ex *Cap. Cum accessissent, de constitut.* & ex *Cap. Accedentibus, de privileg.* sic Pelizar. *num. 112.* Laiman. *lib. 1. tract. 4. cap. 23 num. 23.* & Suarez *supr. cap. 35. num. 25.* Donat. *q. 12. num. 4.* cum communij Doctorum: Addunt verò, quod licet privilegiatus spontè exerceat unum, vel aliquos actus contrarios, non habens simpliciter animum renuntiandi privilegio, sed solùm, quoad illum, vel illos actus, non amittit privilegium, quoad forum conscientiae circa alios, cum talis amissio fundetur in praesumptione renuntiationis, quae cessat ubi constat de veritate; imò neque amitti privilegium, quod ad forum externum, si constet, aut ex indicijs colligatur defuisse animum simpliciter renuntiandi, & tempus legitimae praescriptionis non transijt; una cum taciturnitate privilegiati. Recole dicta *sect. 1. hujus disputat. num. 15. & 16.*

16. Colligitur totum ex *l. voluntaria, §. 130. C. de excusat. tutor.* ubi dicitur: Quod voluntariae tutelae munera privilegijs nihil obstant, hoc est, quoad futura munera non voluntaria, & subjungit *gloss.* quod si quis ex Capitulo habeat privilegium non solvendi decimas, si illas solvat, semel, & iterum, etiam ex communi consensu Capituli, non ob id amittet privilegium, quoad futuros actus; quia licet valeant actus, quoad illas solutiones factas, quoad futurum non praedjudicant, quia dum non constat, non praesumitur Capitulum renuntiasse, nisi quoad illos actus, ita Innocent. in *Cap. relato cum accessissent, Pannonitanus in Cap. pro illorum, de praebend. Thusc. litt. P. conclus. 756.* Mandos.

de privilegijs ad instar. gloss. 15. num. 22. Quia in odiosis non præsuntur Capitulum sibi nocere velle, nisi in levi, & minimo, & in quo se explicat, & cum sufficienti causa. In dubio autem non præsuntur renuntiare, ut docent Pelizar. & Donat. sed tu ad lites tollendas adhibe semper protestationem; nam protestatio excludit omnem voluntatem renuntiandi, Suar. lib. 8. de legib. cap. 35. num. 3. & 24. Salas disp. 17. sect. 13. num. 66. de legib. vide dicta sect. 1. relata.

131. 17. Quæ doctrina multò magis vera erit, quando privilegium se extendit ad diversas res; quia non ex eo, quod in aliqua adsit actus contrarius, læduntur aliæ partes privilegij; imò potius non desunt, qui sentiant, quod etiam si adsit longissimum tempus ad præscriptionem requisitum, in quo non utitur quis suo privilegio, quòad aliquam partem, utendo eo, quòad alias, nihil deperditur de toto privilegio; ita Seraph. decis. 1043. num. 4. & ad probandum multa adducit, & iudicat probabile Donat. q. 8. n. 2. licet oppositum, ut probabilius sequatur, videlicet, quod deperditur quòad illam partem, in qua datur legitima præscriptio.

132. 18. Hic dño notanda veniunt. Primum, cum ex dispositione juris amittatur privilegium, vel per temporis præscriptionem, vel per tacitam renuntiationem inclusam in usu contrario, ut constat ex Cap. cum accessissent, de const. & docet Suar. cap. 35. num. 5. cum communi; non est opus acceptance Pontificis, quia ab ipso jure conceditur facultas acceptandi talem renuntiationem à tertio læso, v. g. ab Episcopo, cui exemptus subijcitur, vel à tertio præscribente.

133. 19. Secundum, quod contrarius usus

privilegij per aliquem Religiosum, vel particulare Monasterium, vel etiam Provinciam, non tollit privilegium concessum toti Ordini, quia contrarius usus per quem amittitur privilegium debet esse ab habente potestatem renuntiandi, vel expressè, vel tacitè, quæ in jure idem sunt. Potestas autem renuntiandi absolutè privilegio reali, non manet in particulari aliquo, sed refidet in toto Capitulo Generali representante totam Religionem, ut diximus supr. ita Portel. num. 6. Pelizar. q. 9. n. 118. & alij.

20. Dico quartò, privilegium amitti potest per abusum, tam non utendo illo, loco, tempore, ac mensurâ præscriptâ in ipso; quàm utendo extra limites privilegij. In quo casu actus est nullus, ex defectu potestatis: & etiam amittitur, aliquid iniquè faciendo spe, occasione, aut licentiâ, desumptâ à privilegio, & etiam agendo contra formam ipsius privilegij; constat ex multis juribus relatis à Donato quest. 14. & Pelizar. q. 10. sed cum amissio privilegij, ob abusum, sit pœna inflicta à jure, ob culpam; juxta qualitatem culpæ merienda est, & videnda, quæ apponitur in Sacris Canonibus, ut bene notant Tamburin Tom. 1. de jur. Abb. disp. 16. q. 14. num. 10. Meroll. Tom. 3. de privileg. cap. 7. dub. 3. num. 112. Donat. q. 14. per totam, & cum hæc sit pœna imposta à jure, ut incurrarur expectanda est sententia, saltem declaratoria delicti; etiam quando in jure asseritur, quod ipso facto incurrarur, vel non expectatâ sententiâ, & sic ante sententiam, non tenetur abutens, se privare privilegio, ita Suar. cap. 36. n. 8. Pelizar. q. 10. & est communis inter Doctores.

21. Addo, saltem in foro conscientie, Religiosos irregulariter viventes, per abusum.

usum suæ regulæ amittere privilegia, ut constat expresse ex *Cap. cum cessante, de appell. gloss. in Cap. generaliter, §. non divagantes* 16. q. 1. Bald. in *l. semper ff. de jur. immunit.* & testatur Papa *Eugenius* in Bulla concedente fructus beneficij in absentia, causâ studij Scholaribus Universitatis Salmantinæ, ut docent *Silvester, verb. Privilegium, q. 10. Mirand. Tom. 2. q. 43. arr. 3. Rodrig. Tom. 1. quest. 9. arr. 10. & alij: unde ex dictis in hac sectione, & in præcedenti, & ex dicendis in duabus sequentibus deducunt, & bene, Bordon. resol. 52. quest. 4. num. 122. & Pelizar. q. 8. num. 113. Quod etsi aliqui Pontifices in confirmatione privilegiorum apponant has Clausulas Restrictivas: *Modò sint in usu, vel modò non sint revocata*, quia tamen alij multi confirmaverunt talia privilegia, ampliori gratiâ absolutè, sine Clausulis restrictivis, ut videbimus *infra*; consequenter ex tunc vetera privilegia valida, & firma existunt; & quæ erant invalida, seu nulla prætextu non usus, vel abusus, vel contrarij usus, vel privati usus, aut factæ præscriptionis, denuo cœperunt valere, ac si tunc primò concessa fuissent, & aboleretur quævis cœpta præscriptio adversus illa; ita cum relatis authoribus *Confect. tit. 1. cap. 3. §. nec etiam, & tit. 12. cap. 1. de præscript. For. tel. num. 63. Joann. à Cruce concl. 6. Peregr. in introduct. §. 5. & secundum intellige; videas ergo quàm difficile sit, quod privilegia, ex relatis capitibus, inveniuntur invalida, seu amissa; sed ad hæc plura dicemus, loquendo de revocationibus, & confirmationibus privilegiorum.**

SECTIO III.

De amissione privilegij ex cessatione cause finalis.

1. CUM paria sint in jure, privilegium

à principio non habere causam; & causam jam finitam esse, loquendo de totali, ut constat ex *l. nihil interest, ff. de nautico sænore*; necessariò dicendum est, quod in privilegij merè gratiosis, idest, quæ non derogant juri communi; neque juri tertij; etiam si cesset causa finalis totalis, non cessat privilegium; quia tale privilegium, ut validè concedatur à principio, imò secundum aliquos, etiam ut licitè non requirit causam, nisi ad summum, ut prudenter, & honestè detur. Quare semel concessò, non expirat, adhuc spirante causa. Siquidem illa solùm fuit requisita, ut Princeps honestè, & prudenter moveretur ad ejus concessionem, non verò ad ejus conservationem, & sic temper durat, quamvis causa cesset. Decet enim beneficia Principis præcipuè merè gratiosa esse perpetua, sic communiter Doctores.

2. Nec cessat privilegium ob cessationem causæ impulsivæ; hæc enim sicut à principio non dat gratiam, sed facilitat, ut detur; sic postea, etiam si ipsa cesset, non vitiat concessum. Neque cessat privilegium absolutè per cessationem ad tempus causæ finalis totalis, sed suspenditur usus pro illo tempore, non verò pro alio, in quo usus erit honestus. sic *Suar. cap. 3. 2. num. 14. Pelizar. quest. 5. n. 95. sit exemplum: Habeat quis privilegium vescendi lacticijs tempore quadragesimæ ob penuriam piscium in loco ubi habitat; transeat per aliquod tempus ad locum ubi abundant pisces, non poterit pro tali tempore privilegio uti, quia est suspensum privilegium; si autem transiret ad habitandum stabiliter, absolutè amitteret privilegium, ut jam dicam, quia tale privilegium erat locale, non verò personale.*

3. His prælibatis dicendum est primò,

137.

138. cum